1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LR

Europos LIETUVIS

Nr. 34 (1173) Londonas, 1973 m. rugpiūčio 21 d. XXVII metai

LENKTYNĖS

Kas seka Lietuvos spaudą, turėjo pastebėti, kad paskutiniuoju laiku net kultūros reikalams skirtieji laikraščia yra užversti agitacine medžiaga. Diena iš dienos skamba šūkiai: „Didinkime primilžius", „Gerinkime kiaulių vasarvietes", „Nė grūdo varpoje, nė varpos ražienoje", „Nukirtai javus, išvežk šiaudus, skusk ražienas" ir taip be galo. Susidaro rimtas įspūdis, kad ten esama daugiau ragintojų ir propagandininkų, negu tikrųjų darbininkų. Kodėl taip? Kodėl reikia raginti, kad sąmoningas ūkininkas (šiuo atveju kolūkietis) dirbtų tik „Tiesos" propagandos pasiskaitęs. Atimk iš jo laikraštį, ir jis nebežinos, ką ir kaip reikia daryti. Tas įkyrėjęs raginimas darosi dar juokingesnis, kad nieko nepatariama ir neįsakoma privatiškųjų sklypelių savininkams, kurie patiekia valstybei net iki 60% kai kurių žemės ūkio produktų. Nejaugi galėtų kas patikėti, kad tas pats Jonas ar Petras žino ką ir kaip daryti savam sklype, bet viską pamiršta įžengęs pro kolūkio vartus.

Bet ir užsodintas ant traktoriaus ar kombaino, jis dar nėra laisvas: paskui jį seką brigadininkas, agronomas, kolūkio pirmininkas. Jie visi skaičiuoja ir rašo, kiek nupiauta, prikulta, į svirnus sukrauta. Jie skaičiuoja poilsio minutes ir ragina negaišti, nes yra „aprokavę", kad viena prastovos minutė sumažina Lietuvos gamybą 30.000 rublių. O kiek tų minučių jie prastovi beskaičiuodami, beplanuodami ir beraportuodami — milijonieriais pasidarytų, jei rimtai pradėtų patys dirbti.

Štai viename kolūky staiga sumažėjo taip vadinami pieno primilžiai. Kas čia pasidarė? Kolūkio pirmininkas apkaltino agronomą, agronomas kaltę suvertė zootechnikui, šis brigadininkui, o paskutinysis griebė melžėjas. Ir visi turėjo darbo besiaiškindami ir kaltininkų beieškodami.

Kodėl šią vasarą taip labai prireikė tų popierinių darbininkų, tų šūkių ir paraginimų? Juk kolūkiečiai jau nebe vakar atsiradę ir savo darbą žino. Pasirodo, kad Tarybų Sąjungos komunistų partijos centro komitetas rado, kad Lietuvos ūkis dar nepakankamai gamina ir nenoriai lenktyniauja su broliška baltgudžių respublika. Todėl buvo padarytas nutarimas „Dėl socialistinio lenktyniavimo klausimų nušvietimo Lietuvos TSR spaudoje".

To užteko. Lietuvos komunistų partijos centro komitetas birželio 7 d. sušaukė specialų posėdį šitiems centro nutarimams aptarti, priimti ir įgyvendinti. Su nusižeminimu buvo priimtas 15-kos punktų nutarimas, įpareigojąs visus „aparačikus", o už vis labiausiai spaudą, radiją ir televiziją „sistematingai spausdinti ir skelbti apžvalgas socialistinio lenktyniavimo temomis". Ypatingai buvo įpareigoti laikraščiai „Tiesa", „Sovetskaja Litva", „Červony štandar", „Valstiečių laikraštis" ir „Komunistas".

Na ir prasidėjo. Pirmiausia LKP CK pirmasis sekretorius A. Sniečkus pareiškė, kad „Pavyzdys mūsų spaudai yra kovingas TSKP CK organas laikraštis „Pravda". Iš „Pravdos", tarsi iš vadovėlio, reikią visiems mokytis, kaip vykdyti penkmečių planus, agituoti, smerkti neklaužadas, girti spartuolius. O svarbiausia — kaip lenktyniauti su broliškomis respublikomis.

Tarsi nežinodamas, kad toji tuščia ir bevertė propaganda yra visiems iki gyvo kaulo įkyrėjusi, A. Sniečkus klausia: „Kodėl žmonės dar ne taip dažnai rašo straipsnius savo iniciatyva? Kodėl turi laukti, kol redakcija užsakys straipsnį? Vietoj atsakymo, jis dar priduria: „Šiandien geras tas vadovas, kuris stengiasi panaudoti tokias galingas mūsų darbo priemones, kaip spauda, radijas, televizija."

O vis dėlto nesinori tikėti, kad A. Sniečkus, pats būdamas stambaus ūkininko sūnus, nežinotų, kad geras vadovas (ar ūkininkas) yra tas, kuris myli savo darbą ir žino, kad jo išlietas prakaitas bus tinkamai atlygintas. Jis žino, kad šūkavimais derliaus nenuvalysi ir kad ne laikas šunis lakinti, kai reikia medžioti.

Lucanus

S. LOZORAIČIO NOTA

Ryšium su Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija Helsinkyje Lietuvos Diplomatijos šefas S. Lozoraitis pasiuntė Vakarų valstybių vyriausybėms raštą, kuriuo prašoma nepripažinti vadinamojo Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą.

Rašte pareikšta taip pat, jog lietuvių tauta, sovietų agresijos ir okupacijos pasėkoje pergyvendama didžiausią savo ilgos istorijos nelaimę, laukia, kad civilizuotų tautų bendruomenė respektuos jos teisę bei siekį atstatyti Lietuvos valstybės nepriklausomybę.

Prie rašto yra pridėtas memorandumas apie Sovietų Sąjungos agresijos prieš Lietuvą paruošimą bei įvykdymą ir mūsų kraštui primestą padėtį.

JAUNIMO FESTIVALIS

Rytų Berlyne įvykęs jaunimo festivalis pritraukė labai daug dalyvių, nes pirmą kartą komunistiniame krašte buvo pažadėta visiška kalbų ir diskusijų laisvė. Deja, tatai ir liko pažadu. Vakarų Vokietijos jaunimas, kuris savo atsišaukimuose reikalavo laisvų rinkimų, laisvos spaudos, laisvo žmonių ir idėjų apsikeitimo, nebuvo įsileistas. Pačių komunistų tarpe daug sąmyšio ir rūpesčio kėlė žydų ir arabų jaunimo dalyvavimas. Žydas negali būti pripažintas arabo broliu, nors jie abu ir būtų geriausi marksistai.

GINA KINUS

Australijos komunistas E. F. Hill paskelbė kinų spaudoje ilgą straipsnį apie Sovietų Sąjungą ir jos tikslus. Jis rašo, kad Sovietų Sąjunga yra imperialistinė valstybė, siekianti sunaikinti Kiniją atominėmis karo priemonėmis. Nors kiniečiai vadina rusus socialistiniais imperialistais, bet Hill mano, kad esą iš viso nebegalima Rusijos vadinti socialistine valstybe. Jis rašo, kad jei rusai bando įtikinti žmones, kad jų krašte esanti socialinė ar komunistinė santvarka, tai jie kenkia komunizmui ir padeda plisti imperializmui.

„PREMIER 3"

Paskelbtas slaptų antro karo dokumentų rinkinys, pavadintas „Primier 3". Iš jų aiškėja, kaip Churchilis ir Stalinas 1944 m. Maskvoje išpardavė Lenkiją ir paniekino jos pastangas atgauti laisvę. Churchilis, bijodamas, kad prezidentas Rooseveltas nepritars jo pokarinės britų imperijos idėjai, nutarė ieškoti Stalino paramos. Tam reikalui jis gana cinišku būdu nusigręžė nuo sąjungininkų lenkų, stovėjusių ant jo susitarimų kelio. Šitoji konferencija, nieko gero nedavusi Churchiliui, matomai, buvo laikoma gėdingu elgesiu ir kai kurie jos dokumentai visai sunaikinti. Bet yra pasilikęs Churchilio ranka rašytas įtakomis pasidalinimo planas Balkanuose, kurį Stalinas pataręs Churchiliui pasilaikyti.

GRAŽIOS KALBOS NĖRA SAUGUMAS

Britų parlamento narys I. Sproat, dalyvavęs Helsinkio konferencijoje, pareiškė, jog nėra nei mažiausio įrodymo, kad Sovietų kalbos apie santykių pagerėjimą turėtų kokį nors realų pagrindą. Iš tikrųjų jie siekia ne pagerinti esamą padėtį, bet suskaldyti Nato ir susilpninti Vakarų Europą.

Pateikęs pakankamai statistinių davinių savo teigimui patvirtinti, jis sako: „Detente is no substitute for defence" (santykių pagerėjimas nėra gynybos pakaitalas).

SKIRTINGI SAPNAI

Kinijos ministeris pirmininkas Chou En-lai savo kalboje labai smarkiai pasisakė prieš Sovietų Sąjungą. Jis davė suprasti, kad Sov. Sąjungos-JAV draugystė ir tylus bandymas pasidalyti pasaulį Kinijai yra nepriimtinas.

„Skirtumai tarp tų dviejų milžinų yra perdaug dideli, kad juos būtų galima išlyginti laikinais kompromisais. Nors jie bando pasinaudoti ta pačia lova, bet jų sapnai yra skirtingi."

TURISTAI VAGILIAUJA

Vakariniame ir centriniame Londone pagaunama gana daug užsienio turistų bevaginėjant prekes krautuvėse. Būdinga, kad beveik visi pagautieji turi pakankamai pinigų ne tik prekėms nusipirkti, bet ir baudoms užsimokėti. Bausmės už vaginėjimą krautuvėse yra gana didelės. Taip pvz., viena Pietų Arabijos pora nubausta 900 svarų ir teismo išlaidas už pigių papuošalų vogimą, o graikė, pasisavinusi iš krautuvės už 12,50 sv. suknelių ir nubausta 300 svarų, savo rankinuke turėjo 1.200 svarų pinigų.

Marlborough teismo tarnautojas pareiškęs pasitenkinimą, kad visi nubaustieji tuoj susimoka baudas ir dingsta. Baudų išieškojimas nesudaras problemų.

Šiais metais į Londono teismą už vagiliavimą pakliuvo turistai iš šių kraštų: Kuwaiti, Baghdado, Indijos, Pakistano, Pietų Afrikos, Pietų Amerikos, Pietų Arabijos, Graikijos, Panamos, Persijos ir Lebanono.

SATELITAI KELIA GALVAS

Tautinės nepriklausomybės idėja Sovietų Sąjungos satelitiniuose kraštuose vis didėja ir graso pavojus, kad jie gali pakeisti orbitą ir pasidaryti E. E. Bendruomenės satelitais. Kai kurie iš jų, kaip rašo žurnalas „Komunistas", jau atvirai šneka, kad Rusija esanti Azijos kraštas, o jie priklauso Vakarų Europai. Rusijos tradicijos ir gyvenimo būdas esą azijatiški ir nieko neturį bendra su tradicijomis tokių kraštų, kaip Čekoslovakija, Vengrija, Lenkija ir kt.

Naujos alyvos į šią tautinę ugnelę įpylė Brežnevo-Nixono ekonominiai susitarimai. Jau ir taip išnaudojami satelitai nebegaus iš Sov. Sąjungos net tų trupinių, kurie tekdavo mainais už paimtas iš jų kraštų prekes. Norėdama patenkinti savo įsipareigojimus Amerikai, Rusija ir nenorėdama nuskiraus satelitus. Jie tai žino, atvirai sako ir žvalgosi į Vakarus. Gal ne veltui sakoma, kad šiuo metu JAV yra geresnis Rusijos sąjungininkas negu satelitiniai kraštai.

IR VICEPREZIDENTAS...

JAV vyriausybė pradėjo byrėti. Viceprezidentas Spiro Agnew apkaltintas, kad jis, būdamas Maryland gubernatorium, ėmęs kyšius, dalyvavęs sąmoksluose ir vengęs mokėti mokesčius. To dar betrūko! Nebėra nei vieno asmens Nixono administracijoje, kuris nebūtų kuo nors pakaltintas.

Šiuo metu nebe tiek svarbu, kas sako tiesą, ar kas meluoja. Svarbu yra tai, kad politinis Amerikos veidas yra nepagydomai sužalotas. Aukščiausioji valdžios institucija — Baltieji Rūmai, susvyravo iš pagrindų. Galbūt, prezidentas Nixonas išsilaikys, bet jo sparnai jau dabar yra pakirpti. Jau dabar jis yra nebe galingiausios pasaulio valstybės atsakingas prezidentas, o Baltųjų Rūmų kalinys. Jau dabar JAV prezidentas nebevaldo, bet yra valdomas. Per ateinančias kelias savaites turės paaiškėti, kas iš tikrųjų imsis gydyti parblokštą JAV administraciją.

Maudymosi baseinai

Paskutiniuoju metu anglų spaudoje pasirodė aliarmuojančių žinių apie visame krašte esančius viešus ir pusiau viešus (viešbučių, klubų) maudymosi baseinus. Pasirodo, kad gana didelis tų baseinų skaičius nevykdo oficialiai nustatytų instrukcijų ir sudaro labai rimtą pavojų besimaudantiems. „The Observer" ekspertai patikrino 14 populiariųjų baseinų, iš kurių tik 4 buvo rasti švarūs ir gerai užlaikomi. Kadangi esant šiltam orui, besimaudančių skaičius yra labai didelis, tai ir netinkamų baseinų pavojus proporcingai didėja.

Pati pirmoji geram baseinui teikiama sąlyga yra švarumas. Pvz., rugpiūčio 1 d. Camberley miestely (netoli L. Sodybos) maudymosi baseine vanduo buvo toks nešvarus, kad nesimatė jo dugne gulinčios nuskendusios mergaitės. Baseinas negali būti lakomas švariu, jei aplinkuma yra žemėta, jei prie jo gali laisvai prieiti gyvuliai ir jei nėra specialių apsiplovimo įrenginių prieš einant į baseiną maudytis. Daugely tirtų baseinų vandeny buvo rasta žmonių atmatose besiveisiančių bakterijų, kurios gali sukelti vidurių skausmus ir užkrėsti įvairiomis ligomis, jei vanduo patektų į burną.

Paprastai baseinų vanduo yra filtruojamas. Tas, be abejo, pašalina iš vandens mechaniškus nešvarumus, bet neapsaugo nuo bakterijų. Todėl yra reikalaujama, kad vanduo būtų ne tik filtruojamas, bet ir dažnai keičiamas.

Bakterijų pavojui sumažinti maudymosi vanduo veikiamas chloro junginiais — chlorinuojamas. Bet čia taip pat yra tam tikros sąlygos. Jeigu chloro permažai, tai jis nieko nepadeda. Ilgesnį laiką vandens nekeičiant, chloro kiekį reikia didinti, o per didelis jo kiekis jau yra kenksmingas sveikatai. Viename baseine žmogus vos neprarado regėjimo dėl per didelio chloro kiekio vandeny. Esant tokiai padėčiai, patariama išėjus iš baseino, nusiplauti švariu vandeniu.

Valdžios nustatytose baseinų vandens priežiūros taisyklėse, be chlorinacijos, dar yra 16 kitų reikalavimų. Iš jų patys svarbiausi, kaip jau minėta, vandens apsauga nuo nešvarumų ir bakterijų.

Iš spaudoj paskelbtų davinių matyti, kad maudymosi baseinai yra gana brangiai atsieinanti prabanga. Neužtenka baseiną įrengti, bet reikia išleisti nemaža pinigų, norint jį gerai prižiūrėti. O besinaudojantiems viešais baseinais patartina būti atsargiems: nenuryti vandens ir nusiplauti švariu vandeniu prieš ir po naudojimosi baseinu.

Bltm.

Ką pasakė Medvedevas?

Pasaulinio garso genetikas Medvedevas, kuriam Sovietų valdžia atėmė pilietybę, pareiškė: „Stebiuosi, kad didelės valstybės valdžia vartoja tokį ją žeminantį metodą savo piliečiais nusikratyti. Bet geriau pasilikti D. Britanijoje, negu būti Sovietų kalėjime".

Nors gyvendamas Londone Medvedevas politiškai visiškai nesireiškė, bet jam nebuvo atleista už tai, kad gynė Nobelio premijos laureatą Aleksandrą Solženytsiną. Už tai jau jis buvo 1970 m. uždarytas į beprtonamį, iš kurio išėjęs, kartu su savo broliu parašė knygą, pavadintą „Kvailumo klausimas".

Dar Stalino laikais Medvedevas buvo pašalintas iš Doninsko radiologijos instituto už tai, kad gynė tikruosius mokslininkus ir kritikavo tokius pseudogenetikus kaip Lysenko.

Vakaruose galvojama, kad sovietų intelektualų pasipriešinimas yra palaužtas. Geriausi jų atstovai, kaip Amalrikas, P. Jakiras, Solženytsinas, Medvedevas yra nutildyti. Mažiau žinomieji — pranyksta be pėdsako. KGB malūnas dirba sąžiningai ir joks rimtas ideologinis pavojus jų saugojamai valstybei negresia.

Kad toks galvojimas gali būti teisingas liudija ir tai, kad pats Medvedevas savo pareiškimus spaudai kitą dieną atšaukė. Jis ginasi nelyginęs D. Britanijos su S. Sąjunga ir negalvojęs prašyti egzilo teisių. Vienintelis jo protestas — neteisinga sovietų valdžios elgsena, atimant jo dokumentus ir pilietybę. Maždaug tą patį pareiškė ir jo brolis Roy Medvedevas Maskvoje.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 4,50 sv., dolerio kraštuose — 11 dol. metams; Vokietijoje — DM 35.

Pensininkams 3,00 sv. Anglijoje.

Atskiro numerio kaina — 10 p.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

A†A

STASEI SERAPINIENEI

staigiai mirus,
jos vyrui Petrui ir jų augintinei Irenai reiškiame gilią užuojautą ir kartu liūdime.

E. A. Vainoriai

A†A

STASEI SERAPINIENEI mirus,

jos vyrui Petrui Serapinui ir jų augintinei Irenai reiškia gilią užuojautą

Nottinghamo L. A. S. Skyrius

DBLS Derby Skyriaus narei

A. A. S. SERAPINIENEI

staigiai ir netikėtai mirus, jos vyrą ir narį, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Skyriaus Valdyba ir Nariai

Mielam draugui ir prieteliui

PETRUI SERAPINUI

dėl jo mylimos žmonos A. A. S. SERAPINIENĖS staigios ir netikėtos mirties, reiškiu giliausią ir nuoširdžiausią užuojautą.

J. Levinskas

A†A

ANTANUI ŠLIAUTERIUI,

po gana ilgos ligos mirus, Jojo mylimai žmonai Joyce ir visiems giminėms šiame krašte ir likusiems Lietuvoje skausmo ir liūdesio valandose reiškia gilią užuojautą

DBLS-gos Manchesterio skyriaus Valdyba ir nariai

Broliui P. GRINEVIČIUI

staigiai mirus, Danutei Briedienei ir jos šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą.

S. Skibiniauskas ir Vl. Girėnas

Petrui Serapinui, liūdinčiam dėl jo žmonos STASĖS SERAPINIENĖS staigios mirties, reiškiu užuojautą.

P. Makūnas

ANTANUI JALOVECKUI,

jo mylimam tėveliui Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

DBLS Manchesterio skyriaus Valdyba ir nariai

ANTANUI JALOVECKUI,

jo mylimam tėveliui Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo valdyba ir nariai

Mielą kaimyną ir draugą

PETRĄ SERAPINĄ,

jo žmonai STASEI mirus, giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

V. J. Sližiai

P. GRINEVIČIUI staigiai mirus,

Briedžių šeimai

gilią užuojautą reiškia

Žilinskų šeima

Vl. ŠLAITO POEZIJA

Kaip žinoma, Ateities literatūros fondas neseniai išleido mūsiškio poeto Vlado Šlaito poezijos rinkinį, pavadintą „Pro vyšnių sodą“. Pats to fondo pirmininkas Kęstutis Keblys apie Vl. Šlaito poeziją taip pasisako:

— Vladas Šlaitas naujame rinkinyje lieka ištikimas sau. Nesikartojantis, bet

Vladas Šlaitas — aštuonių poezijos rinkinių autorius.

lengvai atpažįstamas. Todėl Šlaito poezijos mėgėjam „Pro vyšnių sodą“ bus puiki šventė, o tie, kurie jo kaip poeto neperneša (tokių žinau du, bet gal yra ir kiek daugiau), norės trenkt knygą pakampėn, nežiūrint D. Stončiūtės simpatiško aplanko ir kietų viršelių. Man šiame rinkinyje daro įspūdį Šlaito sugebėjimas ramiai ir intymiai mąstyti senatvės būseną. Jis čia nekeikia laiko, nespiaudo likimui į veidą, negrąžo rankų dėl praėjusių dienų ir žuvusių meilių. Ir, svaribausia, kad poetiniu žodžiu įtikina, jog šiame pasaulyje yra bent vienas žmogus, kuriam į gražesnį gyvenimą „nėra kelio, išskyrus pusiau surūdijusius vartus, kurie veda pro vyšnių sodą ir kapinyną“.

K. Keblys taip pat pareiškė, kad anksčiau tos pačios leidyklos išleistas Vl. Šlaito rinkinys „Aguonų gaisras“ visiškai baigiamas išparduoti.

Paskutiniųjų egzempliorių kaina numatoma pakelti iki 20 dolerių.

Vladas Šlaitas

Iš neseniai pasirodžiusio poezijos rinkinio **„Pro vyšnių sodą“.**

JEI NETIKĖČIAU

Jei netikėčiau į šviesią lietuvišką ateitį,
būčiau seniai jau metęs rašyti eilėraščius.
Bet aš rašau ir rašau.
Ir rašau tik lietuviškai,
nes ir Dievas mane supranta tiktai
lietuviškai.

MEILĖS OBELISKAS

Tu man buvai daugiau nei miesto sodas.
Daugiau nei medžiai vasaros danguj.
Tu man buvai kaip saulės pasirodymas
virš miesto sodo vasaros danguj.

Dabar graudus ruduo. Dangus pablyškęs.
Esu svetur. Be sodo. Be namų.
Bet tu likai kaip meilės obeliskas
virš miesto sodo vasaros danguj.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Kun. Jonas Gutauskas **Dievas šiandien.** (Dievo samprata ir Jo buvimas. Žmogaus su Dievu ir be Dievo likimas).

Labai gražiai išleista ir visiems lengvai suprantama knyga, kurią verta perskaityti besidomintiems religijos klausimais. Kalbą tikrino Vladas Kulbokas. Įrašus piešė Telesforas Valius. Išleido „Krikščionis gyvenime“ devintuoju knygų serijos numeriu. Spaudė „Draugo“ spaustuvė, 1973 m. Kaina 6 dol.

Pats autorius pratarmėje apie savo kūrinį taip pasisako: „Šiuose puslapiuose stengiausi kalbėti ne vien savo, bet ir kitų žymių žmonių žodžiais bei pavyzdžiais — filosofų, poetų, rašytojų, valstybininkų, ryšium su jų tikėjimu ar netikėjimu Dievą“.

„Metmenys“ — Jaunosios kartos kultūros žurnalas Nr. 25, 1973. Vyr. redaktorius Vytautas Kavolis. Leidžia Metmenų Bendrovė. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoje. 190 puslapių, kaina — 3 dol.

Liberalios minties žurnalas, pasirodąs 4 kartus per metus. Šitame numeryje, be kita ko, įdėtas prof. Antano Salio dar niekur nespausdintas rašinys apie Martyno Mažvydo raštų kalbą ir pluoštelis poezijos iš Lietuvos. Toji jauno poeto kūryba, nors nei politinė, nei ideologinė, autoriui pageidaujant, išspausdinta be parašo.

Be jau minėtų, šiame numeryje bendradarbiauja Vincas Trumpa, Kostas Ostrauskas, Algis Mickūnas, Donatas Šatas, Delija Valiukėnaitė, Algirdas Landsbergis, K. P. Žygas, B. V. Mačiuika. Praėjusiųjų (1972) metų išeivijos literatūros įvertinimą duoda Kęstas Reikalas. Iliustracijos — Ch. C. Katino, R. Kaupelio ir Ž. Mikšio.

PAVOJINGAS SPINDĖJIMAS

Žmogaus valia, kaip jūros vanduo, banguoja. Kai kada ji pakyla, kai kada atsileidžia, nes mūsų gyvenime yra tokių momentų, kad tik valios sukaupimas padeda ką nors nugalėti ar pasiekti. Tuose momentuose mums ir reikia Dievo malonės, Jo pagalbos.

Visais krikščionybės amžiais vyravo nuomonė, kad Dievas žino, kada reikia žmogui padėti, bet jis nori, kad pats žmogus nuolankiai prisipažintų prie savo riboto pajėgumo. Dievas nori, kad žmogus laisvu noru nusižemintų, kaip tvarinys prieš savo sutvėrėją. Dievas pageidauja, kad mes kaip pavargėliai ištiestume savo drebančias rankas ir paprašytume pagalbos. Tuo savo norėjimu Dievas stengiasi mums priminti: visa, ką turite, esate gavę iš manęs.

Jei mes savo kasdieniniame gyvenime užmirštame bendrauti su Dievu ir prašyti jo malonės, tai mes dvasiniu požiūriu susergame silpnėjimo liga. Valia nebepajėgia įsitempti, šąla tikėjimas, rečiau besikartoja mūsų geri ir gailestingi darbai. Toks dvasinis silpnėjimas priveda prie sunkiai išgydomos dvasinės mažakraujystės. Ta liga mums yra žinoma apsileidimo vardu.

Nėra pasaulyje atsitikimo, kad žmogaus gilus protavimas privestų prie išvados, kad reikia nutraukti bendravimą su Dievu. Ir mokslas, ir galvojimas, ir kasdieninis gyvenimo patyrimas veda tik prie Dievo. Vienintelė priežastis, dėl ko tiek daug žmonių nustoja tikėti Dievą, ir yra tas nelemtas apsileidimas nuolat su Dievu bendrauti ir prašyti jo malonių.

Mūsų Bažnyčia turi ypatingą priemonę apsaugoti nuo to silpnėjimo ir susirgimo apsileidimu. Tai yra liturgija. Nuolatinis priminimas Dievo žodžiu ir ženklais išjudina žmogaus dvasią, pastumia prie Dievo, paragina ir padrąsina prašyti malonių ir jomis tinkamai pasinaudoti. Todėl II-sis Vatikano s-mas ir sako: „Reikia tikintiesiems įsijungti į Liturgiją, derinti mintis su žodžiais, bendradarbiauti su Dievo malone, kad ji nenueitų veltui“. Liturgija skatina tikinčiuosius, kad jie laikytųsi gyvenime to, ką yra pažinę tikėdami. Iš Liturgijos, ypač iš Eucharistijos, kaip iš šaltinio plaukia į mūsų sielą malonė“. Tikrindami savo dvasinį sveikatingumą, turėtume pirma ir atsakyti į klausimą: kokie mano santykiai su Bažnyčios Liturgija?

*

Kai teisieji šaukėsi, Viešpats išklausė ir išvadavo iš visų jų vargų. Viešpats arti tų, kurių širdis nužeminta.

(Iš Žodžio Liturgijos)

A. J. S.

LIETUVIUS PAMIRŠO

Anglų katalikų laikraštis „The Tablet“ įsidėjo ilgoką straipsnį apie marijonus, jų ordeno 300 metų sukakties proga. Pirmiausia papasakoja apie didelę gaisro nelaimę, ištikusią žinomą lenkų marijonų berniukų gimnaziją Fawley Court, prie Henley.

Mus daugiausia domintų marijonų atsikūrimo istorija 1909 metais. Caro valdžiai spaudžiant, tuo metu jau buvo likęs tik vienas marijonas, kun. Sekowskis. Tačiau tais metais slaptai į ordiną įstojo „kun. George Matulewicz“, kuris sugebėjo taip pertvarkyti marijonų įstatus, kad ije galėjo pradėti savo veiklą tuometinėj Lenkijoj ir Lietuvoj. Nė žodžio apie to George Matulewicz'iaus kilmę ar tautybę. Tik paryškinta, kad jo vieno pastangų nebūtų pakakę, jei vėliau nebūtų atsikūrusi Lenkijos valstybė...

Šiuo metu marijonai esą pasidaręs tarptautinis ordinas. Buvusi stipri Lietuvos marijonų provincija dabar esanti išblaškyta ir turinti tik pripuolamą ryšį su Romoj reziduojančiu marijonų generolu. (Žinoma, lenkiškos kilmės).

Straipsny pažymėta, kad lenkai marijonai Anglijoj turi net septynias institucijas ir penkias parapijas. Garsiausia institucija yra minėtoji Fawley Court mokykla su dėstomąja (pasirinktinai) lenkų kalba. Ir vėl nė žodžio apie Londono lietuvius marijonus, jų vadovaujamą parapiją ir šv. Kazimiero bažnyčią.

Su lietuviais PASAULYJE

Skiltis be vardo

Net nežinau, kodėl mane sujaudino žinia, kad kadaise iš muziejaus Lietuvoje nupirktieji rašytojo J. Tumo-Vaižganto kailiniai dabar buvo padovanoti lietuviškam muziejui Amerikoje.

Nemanau, kad tame jaudinimesi būtų kokio nors asmeniško suinteresuotumo. Esu šalčmirys, bet vistiek kailinių nenešioju, todėl negalėčiau įtarti savęs, kad štai būčiau norėjęs gauti anuos garbingojo žmogaus, tokius smarkiai naftalinu persigėrusius, ir užsivilkti, kai utiti šalta, rugeliai nemalta, turgun nevažiuota ir ožka neparduota.

Mane, matyt, sujaudino, kad tie kailiniai iš muziejaus atėjo ir vėl į muziejų nuėjo. Žmogaus jau seniai nebėra, o kailiniai, štai, keliauja sau per lietuvišką pasaulį, ir ką tu jiems padarysi! Vienas muziejus, atrodo, pabijojo naftalino kvapo, nors tie kailiniai kadaise yra šildę „Pragiedrulių“ kūrėjo pečius, to paties kūrinio, kur vaizduojamas tas utiti šalta laikotarpis. O kitas muziejus, sukurtas svetur, greičiausia, ir pro naftaliną ryžtasi pajusti rašytojo šilumos kvapą ir leisti jį kitiems pajusti.

Gaila, kad niekas nenulupo kailio tam šuniukui, kurį Vaižgantas vedžiodavosi ir su kuriuo fotografuodavosi. Dabar turėtume iškamšą ir džiaugtumės, padėję muziejun. Arba kanarėlė, kuria taip rūpindavosi rašytojas ir kuriai įamžinti net ir kūrinį yra parašęs. O gal įamžintieji gyvulėliai jau ir nebebūtini muziejuose laikyti, ypač jei jie nebegyvi, nebegali palinksminti lankytojų...

***

Žymaus žmogaus kailiniai, tur būt, gali sukelti taurių jausmų. Bet nuo tų kailinių mano mintys sklaidosi vis tolyn ir platyn, lyg tas naftalino kvapas. Nežinau, kiek amžių naftalinas pajėgs išlaikyti Vaižganto kailinius (Egipto mumijos daug amžių atlaikė visokius ardomuosius gamtos negandus). Bet, sakau, kažin, ar nebūtų taip pat prasminga kur nors surinkti žymių žmonių ir kitokį palikimą, pirmoje eilėje raštiškąjį? To paties Vaižganto, atrodo, dar laiškų yra išbarstytų šen ir ten pasaulyje, jie tebedūli privačių žmonių stalčiuose. Tokiems dalykams vieta, žinoma, ne privatūs stalčiai, bet valstybiniai ar visuomeniniai muziejai, bibliotekos, institutai. Patyrimas jau daug kartų yra įrodęs, kad su privataus atskiro žmogaus mirtim dažniausiai kartu sunyksta ir visi raštai ir laiškai, kurie buvo jo sukaupti. Išimtys būna labai retos.

Pats aš, nors mane ir sujaudino tas Vaižganto kailinių vežiojimo per pasaulį sentimentas, daug labiau vertinčiau to parašytojo laiškus ir, tur būt, už įdomesnį, atverianti žmogų, surizikuočiau mainais atiduoti kailinius.

***

Vaižgantas tegu būna tik pavyzdys. Įdomių, mūsų kultūros istorijai, atskiriems veikėjams, jų rūpesičams ir pastangoms pažinti vertingų laiškų ir kitokių dokumentų net ir užsienio kai kurių atskirų lietuvių žinioje susidarytų, tur būt, maišai. Tegu ir kažin ką šis ar tas kalbėtų, bet gyvenimas ir svetur vyko, rūpesčių buvo, dalytasi idėjomis ir sumanymais, ir tie laiškai ir kitokie dokumentai būtų verti išsaugoti. Bet kur tu juos, žmogau, dėsi ir padėsi pakankamai saugiai, kad jie vis dėlto išliktų, kad nebūtų išmesti į šiukšlyną, kai mirs juos turėjęs žmogus?

Jeigu kas žinote tokią vietą, tai pasakykite. Aš nežinau.

Žinau, kad Filadelfijos universiteto bibliotekos rankraščių skyriuje nemaža Žemaitės, Krėvės ir dar kai kurių kitų asmenų laiškų yra sukaupęs prof. dr. V. Maciūnas. Fizinis saugumas ten tokiems dalykams yra užtikrintas. Dokumentinę medžiagą renka taip pat Pasaulio lietuvių archyvas, Vaižganto kailinius priglaudęs Alkos muziejus Putname, Balzeko muziejus Čikagoje.

Ar aš, net tris vietas išvardijęs, ne pro atviras duris veržiuosi? Galima mane būtų ir šitaip pakaltinti.

***

Bet, matote, dabar jau yra atėję tokie laikai, kai iš Lietuvos atvažiuoja mokslininkai pasirinkti ir lietuviškos medžiagos. Tarp mokslininkų įsimaišo ir propagandininkų, kuriems rūpi surasti ir panaudoti prieš vadinamąją buržuazinių nacionalistų išeiviją kiekvieną patogesnę smulkmeną, kuri tik pakliūva po ranka. Šitokio tikslo siekiant, galima būtų propagandiniam reikalui pasinaudoti, tur būt, ne vienu kuriame nors archyve atsidūrusiu laišku. Tokie dalykai nebūtų malonūs autoriams, ypač dar gyviems. Ką gi čia, sakytų, dabar valkioja mane be reikalo po laikraštėlių puslapius ir sodina ant propagandinio arkliuko!

Vadinas, norint apsaugoti žmones nuo nemalonumų, laiškus, tegu ateičiai ir labai įdomius, vertingus, nes daug ką atskleidžiančius, greičiau reikia deginti, o ne archyvams ir muziejams siūlyti. Taip bus ramiau. Kas kita yra kailiniai, kuriuos labai sunku būtų panaudoti propagandai. Bet kailiniai, žinoma, kailiniais ir lieka.

Tačiau su tokia išvada nenoriu sutikti manydamas, kad pirmenybė vis dėlto teiktina dalykams, kurių nei kandys ėda, nei laikas taip greit nepagadina.

B. Vaitiekus

PRISTATYTI KARALIENEI

Karalienės lankymosi proga surengtame Toronto miesto priėmime iš lietuvių buvo pakviesti dalyvauti ne tik gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas, kun. A. Žilinskas, bet ir KLB pirm. inž. E. Čuplinskas su žmona. Jis, kaip lietuvių atstovas, buvo pristatytas karalienei ir jos vyrui Pilypui parodų aikštėje prieš etninių grupių meninę programą.

G. ČAPKAUSKIENĖ Į AUSTRALIJĄ

Sol. Gina Čapkauskienė-Butkutė, gyvenanti Montrealyje, pakviesta koncertuoti Australijon. Ją pakvietė Australijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba. Koncertai prasidės 1974 m. kovo 16 d. ir bus surengti šiose vietovėse: Newcastle, Sydnėjuje, Kanberoje, Melburne, Geelonge ir Adelaidėje. Tos kelionės proga solistė taipgi numato koncertuoti Los Angeles, Kalifornijoj ir Vankuvery, Br. Kolumbijoj.

WATERGATE IR LIETUVIAI

Lietuvių spaudoje pasirodė žinių, kad John Dean, liudydamas Watergate byloje, net tris kartus suminėjęs lietuvius. Tarp kitko, paklaustas apie savo pareigas prezidentūroje, jis pareiškęs, kad turėjęs rūpintis ir lietuvio pabėgėlio (S. Kudirkos) byla ir atsakyti į daugybę laiškų. Turint prieš akis prezidento pasirinktus patarėjus, nereiktų stebėtis, kad į visus „captive nations“ reikalus prezidentūroje buvo žiūrima pro pirštus.

PROF. MACEINOS PASKAITA

Prof. dr. A. Maceina Europos lietuvių studijų savaitei paruošė paskaitą tema „Žmogus kaip šių dienų rūpestis“. Ji rikiuojasi į bendrą studijų savaitės temą „Humanizmas — mūsų amžiaus problema“. Vėliau numatoma visas paskaitas išleisti vienu leidiniu. Tikimasi, kad numatyti paskaitininkai atitinkamai paruoš savo temas.

PIRMASIS SŪNUS

„Bild-Zeitung“ įsidėjo didelę nuotrauką dainininkės Lenos Valaitytės-Wiedmann, su jos pirmagimiu sūnumi Marcum. Ten pat paduotos kai kurios jos gyvenimo smulkmenos.

Pirmieji žingsniai Anglijoje

1947 m. rugpiūčio 27 d. iš Bedhamptono stovyklos mane atvežė į Londoną ir apgyvendino Mawbey Road hostelyje. Tame hostelyje gyveno gen. Andersono armijos demobilizuoti lenkų kariai. Jie ten turėjo pastogę ir gavo maistą, o dirbti važiuodavo į įvairias Londono vietoves. Iš įvairių tautybių žmonių buvo sudaryta virtuvės tarnyba, kurioje dirbome ir mes, aštuoni lietuviai (penki vyrai ir trys moterys). Tarnyba buvo suskirstyta į dvi pamainas. Darbą pradėdavome 1 val. dienos metu ir jį baigdavome kitą dieną tokiu pat laiku. Baigę darbą, turėjome ištisą parą laisvo laiko. Dirbome šeštadieniais ir sekmadieniais, o poilsiui gaudavome vieną laisvą dieną savaitėje. Darbas buvo lengvas, tik nuotaiką slėgė neįprasti angliški papročiai, su kuriais tekdavo susidurti beveik kiekvianame žingsnyje.

Turėdamas pakankamai laisvo laiko, gerokai pažingsniuodavau Londono gatvėmis ir aplankiau žymesnes vietoves. Žinojome, kad Londone yra lietuvių bažnyčia, klubas, steigiama DBL Sąjunga ir leidžiamas lietuviškas laikraštis. Bet dar neturėjome jų adresų, tai ir nebuvo progos su jais susitikti.

Vieną vakarą susirinkę visi penki vyrai nutarėm, kad reikia vienam iš mūsų nuvykti pas M. Šilkaitį ir sužinoti apie lietuvišką veiklą. M. Šilkaitis tuomet gyveno 12 Sutherland Street, London, SW1. Tą pareigą atlikti pavedė man, nes, girdi, esi mėgėjas vaikščioti ir geriau pažįsti Londoną. Sutikau, rytojaus dieną, baigęs darbą, išvykau. Greitai suradau ieškomą gatvę ir namą. Bet kai priėjau prie namo durų, prasidėjo mano nesėkmė. Gerai apžiūrėjęs aplinkui, niekur negalėjau surasti elektrinio skambučio. Tik prie durų buvo prikabinta didžiulė metalinė rinkė. 1923 m. lankydamasis Kaune, kai kur mačiau prie durų kabančias panašias metalines rinkes. Tokią rinkę patraukus žemyn, viduje suskambėdavo prie vielos prijungtas skambalas. Bet tokie skambalai buvo tik tais senais laikais. Vėliau ir Lietuvoje skambalų nebeteko matyti. Labai nustebau, kad Anglijoje dar yra vartojamos tokios triukšmingos skambinimo priemonės. Prisiminęs anuos senus laikus, čiupau ir prie M. Šilkaičio durų kabančią rinkę ir pradėjau traukti žemyn. Nors ir gerokai trūktelėjau, bet rinkė nepajudėjo. Apie 10 minučių aš tą rinkę į visas puses traukiau, bet niekas neatėjo man atidaryti durų. Pyktelėjau, paleidau „rėpliojančią varlę“ ir grįžau į hostelį. Man visai į galvą neatėjo mintis, kad su ta rinke reikia daužyti duris ir sukelti didžiulį trenksmą.

Vakare visi susirinko pasiklausyti mano parvežtų žinių. Bet ar gali prisipažinti, kad nežinojau kaip reikia naudotis angliškais durų „skambučiais“. Pasakiau, kad Šilkaičio neradau namie ir pažadėjau nueiti kitą kartą.

Kitą kartą jau gerai žinojau tos kabančios rinkės paskirtį. Pamiklinęs ranką, čiupau rinkę ir porą kartų stipriai sudaviau į duris. Pasigirdo skardus balsas, kaip Big Ben laikrodžio dūžiai nuskambėjęs į erdves. Šilkaitis, išgirdęs tokį nepaprastą tremksmą, galvotrūkčiais atskubėjo atidaryti durų. Pasisveikinome ir susipažinome. Tame name buvo Sąjungos raštinė, o M. Šilkaitis — reikalų vedėjas.

Paaiškėjo, kad pradėjus atvažiuoti daugiau lietuvių, kilo mintis įsteigti naują organizaciją. P.B. Varkala, 1947 m. liepos 2 d. savo bute sukvietė Londono gyvenančių veiklesnių lietuvių susirinkimą. Susirinkusiems jis pasiūlė imtis žygių įsteigti nają nepartinę lietuvių organizaciją D. Britanijoje. Ji sujungtų visus lietuvius, tiek naujai atvykusius, tiek anksčiau įsikūrusius į vieningą lietuvišką vienetą, rupintųsi visų lietuvių kultūrine, socialine ir ekonomine būkle, gintų lietuvių ir Lietuvos reikalus anglų įstaigose ir leistų lietuvišką spaudą. Susirinkusieji tokios sąjungos steigimui pritarė ir išrinko laikinąjį sąjungos steigimo komitetą. Jį sudarė: pirm. P. B. Varkala, vicepirm. P. Bulaitis, sekr. M. Šilkaitis ir nariai M. Bajorinas, B. Daumantas, A. Drąsutienė, B. Jameikienė, Z. Mackevičius, kun. J. Sakevičius ir inž. A. Semėnas. Sąjungos vardas — Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga. Jos iniciatorius ir steigėjas yra P. B. Varkala. Sąjunga gimė P. B. Varkalos bute, 24 Hillfield Court, Belsize Avenue, London N.W.3.

Besikalbant dar paaiškėjo, kd laikinasis komitetas paruoš Sąjungos įstatus, steigis skyrius ir darys žygių sukviesti Sąjungos skyrių atstovų su-

OI, GRYBAI, GRYBAI!

Kai tik vasara persiverčia į antrąją pusę ir sodrus debesis sudrėkina šiltą miškų žemę, tuoj prasideda kalbos apie grybus ir grybavimą. Ir kuris europietis nemėgsta miško grybų! O gal dar daugiau — paties grybavimo. Kas nesvajoja apie tuos šiltus, lengvos miglos prisotintus ankstyvo rugsėjo rytmečius, kai iš samanų prasikišusios jaunų baravykų galvutės viliote viliodavo skinti ir dėtis į krepšį. Ak, kokie tai buvo rytmečiai, ir kokie nuostabūs tie raudonikiai ir baravykai...

Grybas yra vienas iš labiausiai paplitusių pasauly augalų. Jų priskaičiuojama apie 70.000 skirtingų rūšių. Moksliniu atžvilgiu grybų šeimynai priklauso ir agnuodams panaikinti. Tik nuo musmirio paprastojo yra atrastas priešnuodis.

Pasirodo, kad praėjusiame šimtmety Lietuvoj, ypačiai Vilniaus krašte, musmirius vartodavo degtinei „pastiprinti". Džiovintus musmirius išmirkydavo ir tą skystį pildavo į degtinę.

Be musmirių yra ir kitų nuodingų grybų. Taip pvz., gana nuodingi yra nepakankamai virinti bobausiai ir voveruškos. Iš umėdžių nuodinga yra umėdė piktoji arba kraujaspalvė (russula emetica), o iš baravykų — baravykas nuodingasis (Boletus satanus). Anglijoje yra žinomas atsitikimas, kai ūkininkas nuodingais miško grybais, jų nepažinodamas, išnuodijo visą šeimyną, o pats iš desperacijos įšoko

Grybų laimikis L. Sodybos miškeliuose.

rastų rūdys, ir grindų puvinys, ir kempinės ir visų rūšių pelėsiai (iš jų pagamintas penicilinas) ir rugių skalsės ir tūkstančiai kitų naudingų ir kenksmingų rūšių ir porūšių.

Kasdieninėje kalboje daugiausiai yra žinomi tik valgomieji grybai ir... šungrybiai. Iš valgomųjų grybų labiausiai žinomas ir paplitęs yra tikrinis baravykas (Boletus edulis) ir kiti tos pačios šeimynos grybai: baravykas rudakepuris, raudonviršis, paąžuolis arba makavykas, lepšė. Be to, valgymui tinka rudmėsė, žaliokė, voveruška, kelmutis, kai kurios umėdės, piengrybis arba pienė ir kiti.

Iš nuodingų grybų pats pavojingiausias yra musmiris. Mirtinai pavojingas yra žalsvasis musmiris, kiek mažiau pavojingi — musmiris paprastasis ir gelsvasis. Žmonės pagal nuodingumo laipsnį musmirius skirsto šitaip: raudonasis, margagalvis, baltagalvis. Musmirius Lietuvoje žmonės kepdavo musėms naikinti arba virdavo su pienu šunims ir katėms nuodyti. Yra žinomi atsitikimai, kad musmiriais nuodydavo ir žmones. Apnuodytas žmogus miršta per 4-6 dienas. Nėra jokių vaistų į šulinį. Saugumo sumetimais, visada patartina miško grybus išvirinti ir jų pirmąjį vandenį nupilti. Tuo atveju daugumos pusiau nuodingų grybų pavojus visiškai pašalinamas.

Apie miško grybų vartojimą nėra reikalo pasakoti — kiekviena šeimininkė tai gerai žino. Gal pažymėtina tik tai, kad Lietuvoje grybus ne tik virdavo ar kepdavo, bet taip pat džiovindavo, raugindavo, slėgdavo ir dar kitokiais būdais marinuodavo. Tolimesniam vartojimui paprastai buvo skiriami pirmos rūšies baravykų šeimynos grybai.

Grybų maistingumas yra vidutinis. Pagrindinis maistas yra baltymai. Šviežias ir sveikas baravykas turi 5% baltymų, bet tiktai apie pusę jų tesunaudoja žmogaus organizmas. Džiovinti baravykai turi 55% baltymų. Pagrindinė grybų medžiaga yra vanduo (87%). Tokią pat maisto proporciją turi ir kultyvuoti grybai (šampijonai), tik jų baltymai yra lengviau virškinami ir geriau sunaudojami.

Lietuvoje daugiausia grybų augdavo jos rytinės dalies miškuose — Gudų, Rūdininkų, Labanoro giriose. Čia buvo steigiami grybų apdirbimo fabrikėliai. Bet netrūko grybų ir Kazlų Rūdos, Pabradės, Žaliosios giriose bei Aukštaitijos ir Žemaitijos mišriuose miškuose ir papievyuose. Skaičiuojama, kad Lietuvoje per metus būtų galima surinkti apie 28.000 t valgomųjų grybų. Dabar surenkama tik apie 10.000 t. Lietuvoj maistui vartojama apie 30 grybų rūšių. Tačiau įvairių įvairiausių grybų esama net apie 400 rūšių, o kai kurie senieji grybų tyrinėtojai jų priskaičiuoja net iki 1.800.

Miško grybų perkėlimas į namų aplinką ir jų dirbtinis kultyvavimas iki šiol buvo nesėkmingas. Šiuo klausimu jau domėjosi senojo Vilniaus universiteto profesoriai S. ir J. Jundzilai, o įvairius bandymus yra darę kai kurie Europos universitetai. Iki šiol nesurastas pagrindinis faktorius, stabdąs laukinių grybų plitimą, juos perkėlus į dirbtinę aplinką.

Anglijoje taip pat randama valgomųjų grybų, nors jų čia ir ne taip gausu, kaip Lietuvoje. Ši vasara jų augimui atrodo gana palanki, ir laimingieji entuziastai dažnai sugrįžta pilnais krepšiais. Geros sėkmės.

J. Baltmiškis

LIETUVOJE

TRŪKSTA UOGŲ

Miško uogų plotai Lietuvoje esą labai sumažėję. Ypačiai sunykę bruknynų, spanguolynų ir vaivorynų plotai. Bendras uogų plotų sumažėjimas per 10 metų — 32,1%.

Uogų ir riešutų rinkimas reguliuojamas tam tikromis tasyklėmis ir leidimais. Taip pvz., bruknių neleidžiama pradėti rinkti iki rugpiūčio 15 d., spanguolių — iki rugsėjo 1 d. Tačiau šių nuostatų, atrodo, mažai kas paiso. Uogos dažniausiai nurenkamos prieš laiką, nesunokusios. Jų vertė žymiai dėl to nukenčia. Specialistai pradėję gaminti net specialius dantytus samtelius mėlynėms ir bruknėms skinti. Tie samteliai kartu suima nesunokusias uogas ir net lapus nubraukia.

Siūloma įvesti griežtesnę uogų rinkimo kontrolę, o kai kurias net pradėti auginti kultūrinių būdu. Bandymai esą jau daromi.

NEBAIGTAS PAMINKLAS

Dažnai pasakome: „Cera pradžia — pusė darbo". Deja, gyvenime pasitaiko, kad įpusėjus pamirštama, jog reikia darbą baigti. Taip, žiūrėk, pamirštame laiku užversti kažkada iškastą griovį, baigti tvarkyti aplinką ir pan.

Toks nebaigto darbo paminklas stovi ir prie gražuolio Punios pliakalnio. Jo papėdėje stūkso atvežtas gražus ir didelis lauko akmuo. Cemente, kuriuo akmuo pritvirtintas prie pamato, ir data įrašyta — 1968 metai. Virš akmens — stoginė. Ji jau seniai perpuvus. Tabaluojasi toliaus skvernai, girgžda vėjo judinamos lentos... Matyt, buvo galvota kažką akmenyje iškalti. Netgi pradėta kalti...

Taip ir stovi nebaigto darbo paminklas judrioje, turistų lankomoje vietoje...

„Tiesa"

KAIMAS PALIEKA KAIMU

„Kultūros barai" (Nr. 7) nusiskundžia, kad Lietuvos kaimas, nors ir perkrautas taip vadinamais inteligentais, nepakankamai kultūrėja.

„Išretėjo kaimo sodybos ir šeimos. Tačiau turime ir kitą procesą —inteligentijos, specialistų antplūdį. Šiandien greta mokytojo kaime gyvena ir dirba savo išsilavinimu jam prilygstą agronomai ir zootechnikai, gydytojai, bibliotekininkai, inžinieriai, mechanikai. Kuo stambesnė gyvenvietė, tuo daugiau inteligentijos. Tačiau daugelis jaunų mechanizatorių, neretai sunkiai kopusių bendrojo lavinimo mokyklos laiptais, paskui, tapę specialistais, pasitenkina tik viena kita knyga, laikraščiu, televizoriumi. Jaunimo tarpe daug visa kam abejingų, užsidariusių savuose skurdžiuose rūpesčiuose, kartais mirkstančių degtinėje. Dėl to kaime ir pasigendama inteligentijos aktyvumo ir rūpesčio skleisti kultūrą, „užimti kitus". Jos misija — suburti kaimo sportininkus, šokėjus, estradinės muzikos, foto, kino ir įvairius kitus mėgėjus."

IŠ BAŽNYČIŲ — MUZIEJAI

Žurnalas „Literatūra ir menas" pasikalbėjime su kultūros paminklų apsaugos valdybos J. Glemža aprašo, kas daroma su Vilniaus ir kitomis bažnyčiomis. Ten sakoma:

„Vėl tarnauja žmonėms buvusi Vilniaus Katedra — dabartinė paveikslų galerija, kurioje sukaupta daug praeities meno vertybių. Suremontavus čia esančius senoviškus vargonus, ji kartu tapo puikia sale. Mokslinės minties šventove virto buvusi Kazimiero bažnyčia. Rengiasi atverti duris lankytojams buvusi Jono bažnyčia, kur dabar yra senojo mūsų universiteto muziejus. Buvusi Mykolo bažnyčia tapo mūsų architektūros muziejumi, buvusioje Visų šventųjų bažnyčioje netrukus veiks Respublikinio dailės muziejaus skulptūros ekspozicija. Bernardinų bažnyčioje ateityje bus Dailės instituto auklėtinių akademinių darbų paroda-muziejus, Bonifratrų bažnyčioje įrengsime vargonų muzikos studiją, Kotrynos bažnyčioje įkursime dar vieną dailės muziejaus filialą.

Šiuo metu vyksta viso Pažaislio ansamblio — vienuolyno ir bažnyčios — restauracija. Čia įsikurs Kauno M. K. Čiurlionio dailės muziejaus filialas. Restauruojama ir pritaikoma muziejaus salei Skuodo liuteronų maldos namai, Kėdainių liuteronų bažnyčia ir kiti architektūriniai paminklai."

Kiti rašo

„Keleivis" Nr. 29 straipsnyje „Skambių žodžių perteklius" dailiai nupiešia, kaip mūsų skambūs šūkiai labai dažnai nesiderina su darbais.

„Apgailėtina, bet dažniau negu kada ausį rėžiančiu disonansu skamba ir mūsų išeiviškieji šūkiai, kai visiem žinomas šykštuolis garsiais žodžiais rėkia apie aukojimą ligi paskutinio cento tėvynei, nutautėjusių vaikų tėvas — apie gyvybinį jaunimo vaidmenį lietuvybės išlaikyme, ar užkietėjęs savanaudis aukštai kelia plakatą su užrašu: „Pirma tėvynė — paskui aš!" Ant šių skambių žodžių sparnų labai dažnai skraido įvairūs banketų ir privatinių pagerbimų rengėjai, nutautėjusių klubų valdybos, paskiri karčiamninkai ir net graboriai, abiem alkūnėm sprausdamiesi į visuomenės politinius ar kultūrinius sambūrius ir skambiausiais žodžiais kviesdami mirti už tėvynės laisvę ir pasišarvoti jų vadovaujamoje šermeninėje... Taigi, jau beveik galima patikėti ir anam anekdotiškam pasakojimui, kad, esą, Chicagoje vienas kitatautis saliūninninkas ant savo „ofiso" durų buvęs iškabinęs skambų šūkį: „Kiekvienas pas mane išgertas lašas pratęsia lietuvybės gyvybę!"

„Vingis" — sūduvių mokslo ir kultūros žodis. Taip vadinasi mus iš Varšuvos pasiekęs naujas lietuviškas laikraštis, kuris, tur būt, yra atsiradęs vietoje seniau ėjusių „Varsnų".

Pirmuoju išspausdintas straipsnis „Tautinė savigarba ir... kompleksai" kalba apie savigarbos stoką mūsų visuomenėje.

„Viena svarbiausių mūsų ligų — tautinės savigarbos stoka. Iš jos iškyla ir kitos negerovės. Tai tarytum vėžys, ėdantis mūsų visuomenę. Nekaltinkime perdaug dėl šito nei lenkų dvasiškijos, kuri mūsų atžvilgiu nepasikeitė nuo amžių, nei kitų veiksnių. Kaltė glūdi mumyse, mūsų laikysenoj. Mes nežinome savo istorijos ir nesuvokiame mūsų tautinės kultūros vertės. Tvarkydami savo asmeniską gyvenimą, dažniausiai visai nesiskaitome su mūsų visuomenės tradicijomis ir nusistatymu. Nejaučiame stipresnių su ja ryšių, nejaučiame jai ir pareigų. Bet mes nejaučiame pareigų jokiai visuomenei. Atrodo, esame nustoję tos svarbios žmogiškumo savybės — nuoširdžiai gerbti ir mylėti. Visų pirma žiūrime, kas geriau apsimoka. Netikime tautinės idėjos verte, bet netikime ir savo verte. Kaip gali jaustis, pvz., baigęs aukštąjį mokslą inžinierius, kuris per daugelį metų neišdrįso savo žmonai pasisakyti lietuvis esąs?! Jis tarytum slepia nuo jos kažkokią savo įgimtą ydą, bijo, lyg piktadarys, kad nepaaiškėtų jo „nusikaltimas". Ar galima tokį žmogų gerbti, jei jis pats save laiko menkaverčiu? Kiekvienoj tautoj pasitaiko renegatų, ypač kai tauta silpnesnė ar mažesnė, tačiau jie susilaukia dažinausiai iš savųjų pasmerkimo, o iš svetimųjų paniekos."

Kadangi testamentų sudarymas yra labai aktualus dalykas, todėl dar kartą spausdinamas tuo klausimu Balio Svalio pasisakymas.

„Nepriklausomoje Lietuvoje" Nr. 30/31 jis rašo:

„Neseniai mūsų spaudoj tilpo ilgas ir platus straipsnis apie testamentų rašymą ir kaip saugoti savo turtą, kad jie nepatektų komunistinei Rusijai. Bet yra daug tokių, kurie lietuviško laikraščio neskaito ir, neturėdami jokių informacijų, kas vyksta mūsų gyvenime, padaro daug klaidų. Padaro net tokie, kurie skaito. Štai, vos prieš metus Chicagoje mirė labai daug dirbęs Balfe (net direktorium buvęs ilgus metus), buvęs L. Žurnalistų S-gos Chicagos skyriaus pirmininkas, spaudos darbuotojas, L. B. veikėjas A. G. Mirė nuo širdies priepuolio,staiga. Mes, buvę jo bendradarbiai, net viename susirinkime jį perspėjom, kad padarytų testamentą! Mirė ir jokio testamento. Gi po metų, Sovietų Rusijos pasamdytas advokatas išpardavė visą A. G. turtą, kuris buvo net 65 tūkstančių vertės ir viskas atiteko komunistams, nes likęs jo brolis Lietuvoje buvo priverstas aktą pasirašyti, o kiek jis gaus, tai nežinia. Lietuvoje žmonės bijo reikalauti, nes grėsia kalėjimas, todėl plėšiškai okupantai viską sau pasiglemžia. Yra žinių, kad Sovietai labai rūpinasi lietuvių mirčių skelbimais, kiekvieną tiria, ar negalės ko gauti.

Mes turime labai susirūpinti ir visi, jei neturime čia šeimos, giminių, padaryti iš anksto testamentus ir juose įrašyti patikėtinius, kurie gyvena išeivijoje, tada sovietai negali lengvai tą turtą gauti."

---

važiavimą. Pradėta leisti informacinis biuletenis, kuriame buvo spausdinamos vidaus ir užsienio žinių santraukos. Biuletenio atskiro numerio kaina — 2 penai. Londone pradėta steigti pirmasis, antrasis ir Centro skyriai. Pakvietė ir mane bendradarbiauti ir remti Biuletenį. Surinkęs tiek daug žinių, patenkintas grįžau į hostelį.

Pildydamas prašymą, tuojau užsiprenumeravau Biuletenį ir parašiau pirmąją Anglijoje korespondenciją, kurioje paliečiau hostelio darbo sąlygas, atlyginimą ir kt. Ją persispausdino Vokietijos lietuvių laikraščiai, nes tokios žinutės buvo labai reikalingos važiuojantiems į Angliją. Į mūsų hostelį dažnai atsilankydavo M. Šilkaitis, A. J. Kaulėnas ir suteikdavo informacinių žinių.

Pagelbėdavau spausdinti Biuletenį, kuri spausdinome rotatoriumi P. B. Varkalos prekybos kontoroje, Tooley Street. Pradžioje M. Šilkaitis visą spausdinimo medžiagą atsinešdavo ir išsinešdavo susidėjęs į portfelį. Bet ilgainiui jos tiek padaugėjo, kad abu nešdavome po du pundus spausdinių. Kartais nueidavau į Sąjungos raštinę ir padėdavau suregistruoti gautus laiškus, pašto orderius ir k. Laiškuose tuomet buvo reiškiamas didelis entuziazmas, džiaugsmas, žmonės pritarė Sąjungos veiklai ir ją rėmė sunkiai uždirbtais penais. Vargu ar teks kada nors tokį entuziazma vėl patirti.

Bet hostelio darbe mane pradėjo lydėti nesėkmė. Jo vedėja buvo paskirta kaž kokios neaiškios tautybės priekabi ir kaprizinga moteris. Na ir mudviejų darbo santykiai pasidarė labai įtempti. Jaučiau, kad pertempta styga kartą trūks. Ir žinoma, trūko.

1947 m. lapkričio 20 d. visa Anglija džiaugsmingai šventė dabartinės karalienės Elzbietos II vestuves. Tai buvo istorinė diena. Ir tą istorinę dieną aš gavau pirmąjį iš darbo atleidimo raštą. Jį parašė lietuvaitė, dirbusi hostelio raštinėje, pildydama vedėjos įsakymą. Raštas buvo parašytas lietuvių kalba. Štai jo turinys:

„Mawbey Road Hostel. London, S.E.1. Londonas, 1947 m. XI mėn. 20 d. Ponui (pavardė). Pranešu Jums, kad Jūsų darbas šitame Hostelyje kaipo Kitchen Porteris baigsis 1947 m. Lapkričio mėn. 26 diena. (Neįskaitomas parašas). Manageress, Mawbey Road Hostel". Gavus toki raštą, Anglijos džiaugsmo diena, man staigiai tapo liūdesio diena. Prisibijojau, kad negrąžintų atgal į Vokietiją. Be to, aš dar nežinojau įprastos taisyklės, kad Anglijoje yra žymiai garbingiau, jeigu atleidžia iš darbo, negu pats iš jo pasitrauki. Nuėjau į Bermondsey Darbo Ministeriją ir įteikiau lietuvių kalba parašytą iš darbo atleidimo raštą. Tarnautojai ilgai jį skaitė ir nieko nesuprato. O su manim mažai ką galėjo susikalbėti. Pagaliau sunkiai išsiaiškinome kur aš gyvenau, dirbau ir su hostelio vedėja pradėjo kalbėtis telefonu. Viską išsiaiškinus, kilo klausimas, kur mane reikės apgyvendinti. Aš jiems pasakiau, kad mano žmona gyvena Barnet, ten turi butą ir prašiau, kad mane leistų gyventi pas žmoną. Ministerija mielai su tuo sutiko, nes jiems taip pat sumažėjo rūpesčiai.

1947 m. lapkričio 22-23 dienomis įvyko pirmasis Sąjungos skyrių atstovų suvažiavimas. Sąjunga tuo laiku turėjo 46 skyrius su 1.800 narių. Suvažiavimas priėmė Sąjungos įstatus, išrinko vykdomuosius organus ir nustatė veiklos gaires ateičiai. Sąjungos centras tuo laiku buvo įsikūręs 3 Marlborough Gate Stables, Lancaster Gate, London W.2.

Lapkričio 27 d. atsiskaičiau su hosteliu ir gavau leidimą važiuoti į Barnet. Kada naujoje vietoje nuėjau užsiregistruoti į Darbo Ministeriją, tai ir vėl aš jiem patiesiau ant stalo lietuvių kalbą parašytą raštą. Bet jie taip pat nieko nesuprato kas ten parašyta ir teko žodžiu aiškintis, iš kur ir kaip aš atsiradau. Ministerija, pasitikėdama tuo raštu, užregistravo mane bedarbiu ir liepė laukti. Bet tuomet dar tik buvo pradžia gyvenimo Anglijoje, tai aš pats pradėjau ieškoti darbo, nes trūko pinigų. Nuvykau pas J. Pumerį, kuris man padėjo gauti darbą Lyons valgykloje. Valgyklos vedėjas priėmė, ir valgyklas tvarkanti ministerija davė raštišką sutikimą, kad aš galiu ten dirbti. Bet kai nuvykau į Barnet darbo įstaigą, tai griežtai atsakė, kad tokiose valgyklose aš negaliu dirbti. Paskyrė į Friern Hospital ir ten dirbau bepročių ligoninės virtuvėje.

Iš tos pirmosios lietuvių darbo grupelės, kuri dirbo Mawbey Road Hostelyje, Londone gyvena tik 3 asmenys: M. Varkalienė, S. Sližys ir šių eilučių autorius. J. Bagdžius mirė, ir keturi išemigravo į kitus kraštus.

V. Vytenietis.

GALVOSŪKIS

Nr. 2

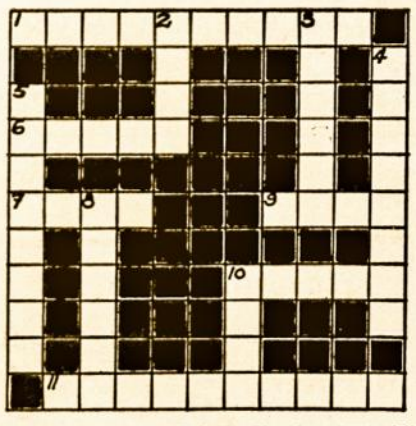

Gulsčiai: 1. Paukštis. 6. Vardas. 7. Ankštinis augalas. 9. Apsuptas vandens. 10. Plokščia atraiža. 11. Priklausąs praeičiai.

Statmenai: 2. Atsiranda naktį. 3. Gėrimas. 4. Mokslo laipsnis. 5. Siūlų gamybos prietaisas. 8. Siuntimo įstaiga. 10. Skalyti.

Galvosūkio Nr. 1 atsakymai

Gulsčiai: 1. Stipendija. 6. Autas. 7. Vata. 9. Asla. 10. Akmuo. 11. Giminaitis.

Statmenai: 2. Ežys. 3. Juozas (Jurgis). 4. Apysakos. 5. Karvelis. 8. Trakai. 10. Anga.

Europos Lietuvių Kronika

PATIKSLINIMAS

Praėjusiame (Nr. 33) „E. Lietuvio" numery po užuojauta Andruškevičių šeimynai pasirašyta Kuprėnai. Turi būti **Kugrėnai.**

AUKOS TAUTOS FONDUI

I. K. — 3,50 sv., St. Skopas — 3,00 sv.; J .Matulis — 1,00sv.

ABN IR EFC KONFERENCIJOS

Anti-Bolshevik Block of Nations (ABN) ir European Freedom Council (EFC) konferencija, kuri tęsis kelias dienas, įvyksta Londone, rugpiūčio 24, 25, 26 ir 27 dienomis. Kviečiame visus lietuvius šios konferencijos atvirose sesijose ir viešame masiniame susirinkime, kuris įvyks **rugpiūčio 26 d. 13.30 val., Trafalgar Square, dalyvauti.**

Konferencija prasidės rugpiūčio 24 d., **Bonnington Hotel, Southampton Row, WC1 11.30 val.,** į kurią pakviesti britų ir kiti spaudos atstovai. Spaudos konferencijos metu bus atidaryta antikomunistinė paroda, kurią galima pamatyti rugpiūčio 25, 26 ir 27 dienomis, tame pačiame viešbutyje.

Rugpiūčio 25 d. nuo 9.30 iki 16 val. vyks ABN ir EFC uždara konferencija. Nuo 16 val. iki 21 val. vyks atvira ABN ir EFC konferencija, kurioje prašomi dalyvauti visi, kas tik gali.

Rugpiūčio 26 d., 13.30 val., **Trafalgar Square rengiamas masinis viešas susirinkimas, kuriame turėtų dalyvauti kiekvienas lietuvis su tautine vėliava ir atitinkamais šūkiais, reikalaujančiais Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės.** Šio susirinkimo šūkis — GINKIME NEKALTAI PERSEKIOJAMUS IR PASMERKTUOSIUS. Šio viešo susirinkimo metu bus sakomos atitinkamos kalbos, rezoliucijos ir meninė dalis. Kviečiame visus lietuvius dalyvauti ir kartu su kitomis tautomis pareikšti viešą protestą komunistiniam rusiškajam imperializmui už padarytą ir daromą baisią skriaudą Lietuvai ir kitiems Rytų ir Vidurio Europos kraštams.

Rugpiūčio 27 d. 10 val., tame pačiame viešbutyje vyks atviras ABN ir EFC posėdis, kuriame gali dalyvauti visi norintieji.

SVARBI KONFERENCIJA

Šių metų rugpiūčio mėnesio gale Londone įvyksta 7-toji viso pasaulio Prieškomunistinės Lygos Konferencija. Ši Konferencija užtruks savaitę laiko. Joje dalyvaus apie 2.000 atstovų.

Iškilmingam šios Konferencijos užbaigimui šių metų rugsėjo pirmą dieną ruošiamas koncertas, kuris įvyks:

Central Hall, Westminster, London, S.W.1.

Programoje: ukrainiečių choras, latvių, lenkų, čekoslovakų, jugoslavų ir ukrainiečių tautinių šokių grupės.

Londono Lietuvių šeštadieninės mokyklos tautinių šokių grupė taip pat yra pakviesta dalyvauti. Jie šoks tuojau po Jungtinių Tautų Senatoriaus kalbos. Savo programą pradės šokiu „Kepurinė" (dance of „Welcome").

Bilietus galima įsigyti Baltic Stores Ltd., 421 Hackney Rd., London, E.2. Telef. 01 739 8734.

PLB SEIMAS

Pasiruošiamieji darbai IV-jam P. L. B. Seimui jau beveik atlikti. Iškilmingas Seimo atidarymas įvyks šių metų rugpiūčio mėn. 31 dieną, 9.30 val. iš ryto.

Žinoma, didžiausias Seimo atstovų skaičius bus iš Jungtinių Amerikos Valstybių, bus atstovaujami ir Kanados, Anglipos, Prancūzijos, Vokietijos, Australijos ir kitų kraštų lietuviai.

Seimo tikslas yra peržiūrėti P. L. B. atliktą darbą ir ieškoti būdų tam darbui, ypač lietuvybės išlaikymui, pagerinti.

Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga bus atstovaujama šiame IV-jame Seime ilgamečio D. B. L. Sąjungos Centro Valdybos nario Z. Juro.

Seimas įvyksta: The Statler Hilton, 16th and K. Str., N.W., Washington, D. C. 20036., nuo 31 rugpiūčio iki 3 rugsėjo, 1973 m.

LONDONAS

EKSKURSIJA Į BRADFORDO SĄSKRYDĮ

Rugsėjo mėn. 22 d. Bradforde įvyksta Lietuvių Sąskrydis.

Londono Sporto ir Soicalinis klubas rengia į tą sąskrydį ekskursiją. Sąskrydžio programoje dalyvaus Prano Dzidoliko vedamas Glasgowo lietuvių choras ir Londono Šeštadieninės mokyklos mokiniai. Londono Šeštadieninės mokyklos mokinių kelionės išlaidoms pasižadėjo paaukoti 25 svarus Petras Gabrėnas.

Kas nori išvykoje dalyvauti, prašomi tuojau užsirašyti ir sumokėti kelionpinigius, 2,50 svarų. Užsirašoma pas S. Kasparą, J. Černių, Lietuvių Bažnyčios klebonijoje, Baltic Stores (Z. Juras) ir Lietuvių Namuose.

Išvažiavimo laikas bus praneštas vėliau.

TREČIASIS TURGELIS

Vasara eina prie galo. Baigiasi atostogų laikas. Po trumpo poilsio ir dainavietės ruošiasi vykdyti savo numatytuosius rudens ir žiemos darbus. Gal svarbiausieji ir daugiausia pelno duodantieji bus, -tur būt, rengiamieji turgeliai ir Kalėdiniai bazarai.

Trečiasis dainaviečių turgelis numatomas lapkričio mėnesį. Taigi laiko nedaug. Visi, kas tik gali, prašomi paremti tą mūsų darbą, siųsdami jums nereikalingus drabužius, indaują, papuošalus, knygas, žurnalus ir kita. Viskas tinka, viską galima parduoti. O penas prie peno suburia krūvą svarelių, kurių pagalba „Dainava" varo gražų šalpos darbą.

Taip pat jau būtų laikas paremti ir kalėdinį bazarą. Čia gi tiktų rankdarbiai, gintaras, paveikslai ir kitokie meno dirbiniai, už kuriuos gautieji pinigai grąžinami savininkui, paimant tik 10% uždarbio. Be to, prašome aukoti ir fantus Kalėdinio bazaro loterijai. Remdami „Dainavą", padėsite ligoniams, seneliams ir kitiems vargan patekusiems tautiečiams. Dalis metinio pelno skiriama jaunimo ir lietuviškų organizacijų paramai, gimnazijai ir bažnyčiai.

Malonėkite dosniai atsiliepti į šį mūsų prašymą. Daiktus siųsti iki spalio 10 d. šiuo adresu: „Dainava", 2 Ladbroke Gardens, London, W.11.

Iš anksto dėkojame.

Dainavietės

LIET. SODYBA

PAMALDOS

Rugpiūčio 19 ir 26 d. 5 v. v. Lietuvių Sodyboje bus lietuviškos pamaldos.

Apylinkės lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti.

„ĮKRITO" Į BASEINĄ.

Sodybos vedėjų Snabaičių iniciatyva, Lietuvių Namų Bendrovės valdybai pritariant, Sodyboje modernizuojamas plaukymo baseinas. Ilgai užsitęsę įrengimo darbai buvo pagaliau užbaigti šeštadienio vakare, rugpiūčio 18 d.

Tuo metu Sodyboje atostogavo gražus būrys lietuvių iš Wolverhamptono, Peterborough, Coventry, Guildfordo, Londono ir kitų Anglijos miestų. Jų tarpe buvo p. Grimalis, kurio talka įgalino bendrovę šį projektą įgyvendinti.

Tai progai atžymėti buvo suorganizuota trumpa ceremonija. Visiems svečiams susirinkus prie baseino, Lietuvių Namų pirmininkas S. Nenortas tarė trumpą žodį ir pakvietė P. Grimalį įjungti filtrų siurblius. Visiems šaukiant valio, Sodybos vedėjas J. Snabaitis staiga įkrito į vandenį. Tačiau viskas baigėsi laimingai — nepametęs nei akinių, nei pypkės, išlipo iš vandeno ir tuoj pat išgėrė gerą dozę whisky, kurio užteko pavaišinti visus dalyvius.

Linksmai nusiteikę visi ėjo vakarieniauti. Buvo kalbama, kad J. Snabaičio įkritimas buvo iš anksto slaptai suplanuotas.

COVENTRY

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

DBLS Coventrio Skyriaus valdyba rugsėjo 8 d., šeštadienį, 6 val. vak. lenkų atsargos karių klubo salėje, Whitefriars Lane, Coventry, rengia

Tautos Šventės minėjimą.

Tos dienos programoje numatoma trumpa paskaita. Po oficialios dalies bus šokiai, kuriems gros E. Dragūno vadovaujamas orkestras iki 1 val. ryto. Baras su įvairiais gėrimais ir užkandžiais veiks iki 12 val.

Visus vietos ir kitų apylinkių tautiečius maloniai prašome gausiai atsilankyti.

Skyriaus Valdyba

NOTTINGHAMAS

IŠKYLA Į BRADFORDĄ

Rugsėjo 22 d., 2 val. p. p., šeštadienį Skills Ekspresas iš Wollaton Str. (užpakaly kooperatyvo) išvažiuoja punktualiai į rengiamą Lietuvių sąskrydį Bradforde.

Iškylos tikslo ir pasekmių neaiškinsime — pamatysim, kai nuvažiuosim.

Kelionės kaina — suaugusiems 1,00 svaras, o jaunimui ir mokiniams dar bus padaryta nuolaida.

Prašoma registruotis neatidėliojant pas Valdybos narius.

DBLS Skyriaus Valdyba

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

L. A. S. Nottinghamo skyrius š. m. rugsėjo mėn. 8 dieną ukrainiečių salėje (Bentick Rd.) rengia

Tautos Šventės minėjimą.

Programą atliks Londono Lietuvių choras ir vietinės pajėgos.

Įėjimas 25 penai.

Pradžia 6.30 val. punktualiai.

Kviečiame tautiečius apsilankyti ir pagerbti taip svarbią mūsų Tautos Šventę.

L. A S. Skyriaus Valdyba

ŠVEICARIJA

DR. P. RADVILAI 70 M.

Š. m. rugpiūčio 2 d. Šveicarijos L.B. pirmininkui Dr. P. Radvilai suėjo 70 metų. Dr. P. Radvila, veterinarijos gydytojas, Lietuvoje aktyviai reiškėsi savo profesijoje, rašydamas straipsnius aktualiomis temomis. Šveicarijoje ilgus metus dirbo serumų institute. Prieš porą metų išėjo į pensiją ir iki dabar sėkmingai vadovauja L. Bendruomenei. Šveicarijos lietuviai tikisi, kad jis dar daug metų galės tas pareigas eiti.

J.J.

PASKIRTA LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS PREMIJA

Lietuvių Rašytojų Draugijos jury komisija, sudaryta iš pirmininko Alfonso Nykos-Niliūno, sekretoriaus Arvydo Barzduko ir narių Jurgio Blekaičio, Juozo Laučkos ir Antano Vaičiulaičio, 1973 m. rugpiūčio 3 d. posėdyje Lietuvių Rašytojų Draugijos 1972 metų grožinės literatūros premiją balsų dauguma paskyrė Eduardui Cinzui už knygą „Brolio Mykolo gatvė".

1000 dol. premija bus įteikta Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime Washingtone rugsėjo 2 d. Premijos mecenatas — Lietuvių Fondas.

PADĖKA

Mūsų brangiai ir mylimai Mamytei

A. A. AUGUSTEI SKĖRIENEI

(gim. Plokštytė, Meišlaukių kaime, Šilutės apskr., Klaipėdos krašte; tėviškėje gyvenusi Kalėnų kaime, Lauksargių valsč., Pagėgių apskr., Klaipėdos krašte) š. m. liepos mėn. 2 d. mirus, reiškiame nuoširdžią padėką visiems už pareikštas užuojautas žodžiu — direktoriui, mokytojams ir mokiniams; laiškais ir spaudoje — Vokietijos Lietuvių Bendruomenės ir Vasario 16 gimnazijos kuratorijos valdyboms, Romuvos Apylinkės Valdybai ir jos pirmininkui vyr. mokyt. S. Antanaičiui, Lietuvių evangelikų liuteronų vyriausios Bažnyčios tarybos pirmininkui senjorui kun. A. Keleriui, jos sekretoriui ir reikalų vedėjui Fr. Šlenteriui ir senjorui kunigui A. Trakiui Chicagoje už skelbimą „Tėviškės Žiniose". Liekame giliai dėkingi už palydėjimą į kapines ir padėjimą vainiko gimnazijos vardu Vasario 16 gimnazijos direktoriui V. Natkevičiui, M. D. Taip pat katalikų kapelionui kunigui J. Dėdinui, geram prieteliui kolegai mažlietuviui Valteriui Banaičiui ir antros klasės mokinių delegacijai už gėles ir maldas ir už visokeriopą pagalbą liūdesio dienose.

Fr. Skėrys (sūnus) su žmona, Ona Kruk, (duktė, gim. Skėrytė) su vyru, giminės ir artimieji

SKAUTIŠKUOJU KELIU

PARAMA RAJONO SKAUTAMS

O. Dainauskienė iš Manchesterio, Manchesterio vienetų išvykai į skautų stovyklą aukojo 2 sv., v. s. R. Spalis-Giedraitis, iš Halifaxo, sveikina Jub. stovyklos dalyvius JAV, ir siunčia 2 svarus atstovo kelionės išlaidoms.

Nuoširdus skautiškas ačiū.

ROMO KALANTOS STOVYKLA

LSS Anglijos rajono 24-ji stovykla įvyko nuo liepos 28 ligi rugpiūčio 4 Lietuvių Sodyboje, Headley Parke. Ji buvo pavadinta Romo Kalantos stovykla. Stovyklos viršininkas buvo ps. A. Gerdžiūnas, jo pavaduotojas ir „Taukuoto Puodo" redaktorius ps. P. Veršelis, dvasios vadovas kun. A. Geryba, sesių Šešupės pastovyklės viršininkė ps. J. Traškienė, jos pavaduotoja v. sk. v. sl. R. Šovienė, brolių Kauno pastovyklės viršininkas ps. A. Jakimavičius, jo pavaduotojas sl. V. Zinkus, virtuvės vedėja v. sk. sl. I. Gerdžiūnienė, jos pavaduotojas sl. G. Girėnas, pirmosios pagalbos teikėjas s. v. v. sl. R. Valteris, laužavedys s. J. Alkis.

Rugpiūčio 4 d. buvo stovyklos uždarymo iškilmės. Į jas suvažiavo svečių — tėvelių, rėmėjų, bičiulių — iš visos Anglijos. 16 val. skautės ir skautai išsirikiavo vėliavų aikštelėje. Įnešus vienetų vėliavas, buvo raportai, iš kurių paaiškėjo, kad stovyklavo virš 40 skaučių bei skautų. Po to įsakymai. Stovyklos viršininkas padėkojo rėmėjams, DBLS, DBLB, Lietuvių Namų Bendrovei ir visiems kitiems, kurie moraliai ar materialiai prisidėjo prie stovyklos pasisekimo. Neužmiršo jis padėkoti ir visiems stovyklos vadovybės nariams. Po to paskelbti inspekcijos rezultatai. Tvarkingiausios buvo Bičių ir Arų skiltys. Pavyzdingiausi skautai Janet Požėraitė ir Algis Kupstys. Rajono vadas savo įsakyme padėkojo stovyklos viršininkui už atliktą darbą. Seserijos vadeivė pakėlė v. sk. sl. I. Gerdžiūnienę į vyresnės skiltininkės laipsnį. Brolijos vietininkas pakėlė psl. G. Gerdžiūną į skiltininko, kun. A. Gerybą, R. Alkį, M. Gerdžiūną ir T. Girėną į paskiltininko laipsnį ir paskelbė, jog sl. V. Zinkus ir psl. A. Silnickas išlaikė I-jo pat. 1. egzaminus. Po įsakymų buvo įteiktos įvairios dovanėlės pavyzdingiems ar pareigas ėjusiems stovyklautojams.

Perskaityti sveikinimai raštu iš LSB VS v. s. P. Molio, DBLB vald. pirm. S. Kasparo ir v. s. G. Zinkuvienės. Žodžiu sveikino dvasios vadovas psl. kun. A. Geryba, primindamas, kad atlikdami pareigą Dievui, atliekame ją Tėvynei ir artimui. Toliau sveikino DBLS vardu p. A. Bučys. Jo nuomone skautų šūkis yra pats gražiausias pasauly. Jis padėkojo vadovams už atliktą darbą ir pastebėjo, kad skautai savo pareigas pilnai yra atlikę. Lietuvių Sodybos vedėjas p. J. Snabaitis paprašė, kad kitais metais susirinktų daugiau skautų stovyklon, nes čia yra jų žemė. Anglijos rajono vadas s. J. Alkis teigė, kad stovykloje atsigaunama ne tik fiziniai, bet ir dvasiniai. Jis galvojo, kad iš čia stovyklavusių išaugs vadovai skautijai ir Tėvynei. Jis apgailestavo, kad buvo maža stovykla, pasigedo ir kai kurių nuolatinių svečių ir pasiūlė, kad visi dideli lietuvių suvažiavimai būtų tuo pačiu metu kaip ir stovykla. Vadeiva v. s. J. Maslauskas džiaugėsi pažįstamų veidais, bet su gailesčiu pastebėjo, kad daug pažįstamų ir nematė. Jis tikisi, kad 25-ji stovykla bus didesnė.

Po sveikinimų buvo išneštos vėliavos ir stovyklautojai su svečiais nuėjo prie laužo. Čia skautai savo gera nuotaika užkrėtė ir svečius, kurie taip pat mielai prisidėjo prie dainų ir negailėjo katučių. Laužas baigėsi lėtesnėm dainom — Lietuva brangi ir Vakarine malda...

Ir vėl viena stovykla nuėjo į skautų istoriją.

ps. Petras Veršelis

Prieš 25 metus

„Britanijos Lietuvis"

1948 m. rugpiūčio 19 d.

* Sleafordo stovykloje lankėsi rusiškai kalbanti moteris, dalijo „Tiesą" ir ragino grįžti į Lietuvą.

* M. Bajorinas atsako JAV lietuvių laikraščiui „Keleivis", kuris išpeikė D. Britanijos lietuvius, kad jie nesiburia į politines grupes ir iki šiol nesukūrė nei vienos demokratinės organizacijos, kurioje galėtų pasireikšti lietuviai kaip socialistai. Jis įrodinėja, kad ką tik pradėję organizuotis naujieji ateiviai negali sau leisti susiskaldymo prabangos.

* Hanau stovykloje įvyko buvusiųjų Lietuvos paštininkų suvažiavimas.

* Pranašaujama, kad jau visiškai artėja Tito galas. Esą Stalinas nepakęs kito diktatoriaus šalia savęs. Bet Tito ir šiandien tebevaldo Jugoslaviją.

* Aprašytas Stalino sūnaus, aviacijos generolo, Vasil Stalino gyvenimas. Jis vadinamas būsimuoju Sov. Sąjungos „caru", nes jo elgesys pralenkiąs pačių žiauriausių carų elgesį. Deja, ir šitoji pranašystė neišsipildė.

Jei mažytis susirgo, būtinai kreipkitės į ligoninės vaikų skyriaus gydytoją. Mes privalome pasiekti, kad nė vienas kūdikis nemirtų namuose.

(Iš rankraščių redakcijai)

Padėka

Lietuvių Namų Bendrovės Valdybai, J. ir B. Snabaičiams ir visiems tautiečiams už dalyvavimą mūsų didžioj šventėj — vestuvėse ir už dovanas nuoširdžiai dėkojame.

Emilija ir Petras Viržintai
Lietuvių Sodybą

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

NOTTINGHAME — rugpiūčio 26 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
LEICESTERYJE — rugpiūčio 26 d., 12 val., Sacred Heart, Mere Rd.
NOTTINGHAME — rugsėjo 1 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
KEIGHLEY — rugpiūčio 26 d., 3 val. p. p. St. Ann's bažn.
BRADFORD — rugsėjo 3 d., 12.30 v.
MANCHESTER — rugpiūčio 26 d., 11 val.
ECCLES — rugsėjo 9 d., 12.15 val.
ROCHDALE — rugsėjo 16 d., 11.30 val. (Palottine Seselių vienuolyne, Beechwood, Ma nchester Rd.)

„ATOSTOGOS BE LIETUVIŠKOS KNYGOS — ATOSTOGOS BE SAULĖS"

J Jankus — **Užkandis**, 216 psl. Puikūs pasakojimai. £2.00

P. Naujokaitis — **Pasisėjau žalią rūtą**, romanas £1.80

K. P. Celiešius — **Ką mes tikime.** Tikėjimo tiesų santrauka £1.80

A. Karvelytė — **Ne tie varpai.** Lyrika. 0.95

K. Bradūnas — **Lietuvių Poezija**, 671 psl. £5.50

B. Brazdžionis — **Poezijos Pilnatis**, 592 psl. £4.25

J. Aistis — **Poezija**, 420 psl. £2.75

K. Ališauskas — **Kovos dėl Lietuvos Nepriklausomybės**, 490 psl. £5.84

Periodika, žodynai. Rašyti: „DAINORA", Priory Rd., KEW-SURREY. TW9 EDF.

Septynios DIENOS

— J. Mueler, čekoslovakų studentas, nuteistas 5½ metams už „antivalstybišką" veiklą, pasiuntė Čekoslovakų parlamentui skundą apie nepakenčiamas sąlygas kalėjime. To skundo nuorašas pateko į Vakarus.

— Mozambike 16 žmonių nusinuodijo valgydami žiogus, anksčiau apipurkštus insekticidais.

— Naujas jaunųjų šachmatininkų pasaulinis čempionas yra rusas Beliauskis. Antroji vieta teko anglui T. Miles.

— JAV vyriausybė išleido 10 milijonų dolerių Nixono ir jo šeimos narių pagerinimams ir saugumo įrengimams.

— Britų ITV demonstravo slaptai atgabentą filmą, rodantį Čekoslovakijos įvykius 1968 m. rusų invazijos metu.

— Suomijos ginkluotoms pajėgoms skiriama tiek mažai pinigų, kad neužtenka net apmokymo ir manevrų reikalams. Suomijai yra leista laikyti 41.900 vyrų kariuomenę.

— Čekoslovakijos knygynams įsakyta sunaikinti nepageidaujamų autorių raštus. Tokių autorių, įskaitant Solženytsiną, esą apie 300. Naikinami net Lenino ir Markso raštai, jei jų įžangos parašytos partijai nepatikimų autorių.

— JAV bombos Cambodijoje užmušė 100 žmonių, lėktuvams per klaidą užpuolus sąjungininkų miestą.

— Mao Tse-tung iki šiol buvo tituluojamas „didžiuoju vadu", dabar jau vadinamas tik „vadu".

— „Pravda" įsidėjo didžiulį straipsnį, kaltinusį Kiniją už bendradarbiavimą su buržuazinėmis vyriausybėmis ir ruošimąsi trečiam pasauliniam karui.

— Susex'e prie Horsham gyvenanti E. Murphy pasisamdė už 2.000 svarų šoferį, kad ją nuvežtų į Perth, Australijoje.

— Pietiniame Sibire lietus užtvindė 27 miestus ir kaimus. Daugiau kaip 18.000 žmonių buvo evakuota.

— Britų vyriausybė yra paruošusi benzino normavimo kuponus, jeigu įvyktų netikėta staigmena, kaip Suezo krizė 1956 m.

— Ugandos prezidentas Amin pareiškė, kad jis tarsis apie atlyginimą ištremtiems britų piliečiams tik su karaliene ar ministeriu pirmininku.

— Rašytojas Vladimiras Maximovas pašalintas iš Sovietų rašytojų sąjungos už jo knygą „Septynios sutvėrimo dienos".

— Čekoslovakijos keleivinio lėktuvo pilotas pasiprašė pabėgėlio teisių Šveicarijoje.

— Vengrija pareiškė norą įstoti į General Agreement on Trade and Tariffs (GATT) organizaciją, kuriai priklauso 81 valstybė. Rusai šią organizaciją seniau vadino „turtuolių klubu". Tik Albanija ir S. Sąjunga dar nėra į tą „klubą" įstojusios.

— Du vengrai, arklių lenktynių dalyviai (Čikov Riders), nutarė nebegrįžti į Vengriją ir pasiliko Anglijoje.

— Prancūzų policija Calais uoste po sunkvežimio grindimis rado paslėptus 27 pakistaniečius ir indus. Sunkvežimis važiavo į Angliją.

— Sovietų Sąjungoje šiais metais numatoma gauti užplanuotą grūdų derlių — 197.400.000 tonų.

— Maskvos TV pranešė, kad Sov. Sąjungos gyventojų skaičius rugpiūčio 9 d. pasiekė 250 milijonų.

— Atostogos Ispanijoje ateinančiais metais kaštuos 9½% daugiau.

— Gaisras Butlino atostogų stovykloje Pwllheli (Valijoj) padarė 1 mil. svarų nuostolio.

— Sicilijos teismas turės spręsti buv. prancūzų kunigo M. Colin bylą, kuris sakosi esąs teisėtas popiežius.

— Neapolio muziejus ruošiasi išstatyti publikai senovės erotines (Ars Amatoria) skulptūras, kurios buvo iki šiol viešai nerodomos.

— Rugsėjo 22 d. Drezdeno valstybinė kapela minės 425 metų sukaktį.

Čilės prezidentas Allende turėjo pertvarkyti savo ministerių kabinetą ir įsileisti kariuomenės atstovus. Komunistai dėl to nepatenkinti.

— Izraelio naikintuvai privertė nusileisti arabų lėktuvą. Jie tikėjosi jame rasti Palestinos sukilėlių vadus, bet apsiriko.

— Rusų rašytojas Siniajevskis, išbuvęs 6½ metų darbo stovykloje, buvo išleistas vykti į Paryžių.

— Britų spauda įsidėjo sovietų mokslininko Levicko, dirbančio Sibire su sunkiu kūju, fotografiją. Jis nubaustas už tai, kad jis pats ir tėvai norėjo išvažiuoti į Izraelį.